

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Crisis organisatie stikstof en natuurherstel	625913		

Geachte voorzitter,

Op 18 december 2024 deed de Raad van State afdeling bestuursrechtspraak (hierna: de afdeling) uitspraak in de zaak Rendac, wat grote gevolgen heeft voor de vergunningverlening in het kader van de wet natuurbescherming. Op 22 januari 2025 deed de rechtbank Den-Haag uitspraak in de zaak Greenpeace, waarbij de Staat verplicht werd gesteld zich aan de eigen wetgeving rondom natuurherstel te houden. Beide uitspraken hebben direct en indirect gevolgen voor Zeeland. Daarover informeren wij u in deze brief. In een GS informatie bijeenkomst op 14 februari is er gelegenheid hier verdere vragen over te stellen.

Rendac:

De kern van de zaak Rendac gaat over intern salderen. Sinds 2020 is intern salderen met stikstof in een project vergunningvrij. De afdeling oordeelde dat intern salderen echter vergunningplichtig is. Tegelijkertijd oordeelde de afdeling dat dat ook met terugwerkende kracht het geval is, vanaf 1 januari 2020. Dit betekent dat alle projecten die gebruik gemaakt hebben van intern salderen vergunningplichtig zijn en deze projecten een passende beoordeling moeten maken. Cruciaal daarbij is dat hierbij ook getoetst moet worden op additionaliteit. Dat wil zeggen dat aangetoond moet worden dat de ruimte die benut wordt voor intern salderen, niet nodig is om overbelaste natuur te verbeteren. Hiermee wordt intern salderen gelijk getrokken met extern salderen, waar dat al het geval was. Om deze projecten de tijd te geven dit te onderbouwen is bepaald dat er gedurende vijf jaar afgezien mag worden van handhaving.

Greenpeace:

In de zaak Greenpeace heeft de rechtbank bepaald dat de Staat zich aan de in de wet opgenomen stikstof omgevingswaarden moet houden. Daarmee heeft de rechtbank bepaald dat de Staat ervoor moet zorgen dat in 2030 ten minste 50% van de door Greenpeace benoemde urgente habitats onder de KDW moeten zijn gebracht. Om de ernst te benadrukken heeft de rechtbank een dwangsom opgelegd bij het niet nakomen hiervan, wat ongebruikelijk is. Hiermee wordt door de rechtbank een signaal gegeven. Daarom heeft deze uitspraak ook een direct werkende kracht, zodat de Staat niet tijd kan kopen door in hoger beroep te gaan, wat in de regel een doorlooptijd van meerdere jaren met zich meebrengt.

Gevolgen:

In Zeeland zijn twee Natura 2000 gebieden die sterk onder druk staan door onder andere stikstof, hydrologie, overbegrazing en recreatiedruk: de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren. Ten oosten van Zeeland is dat ook het geval bij de Brabantse wal. De Kop en de Manteling kennen ook habitats die door Greenpeace tot de meest urgente habitats zijn benoemd.

Met betrekking tot het intern salderen zijn er bij ons ongeveer 90 initiatieven bekend die gebruik hebben gemaakt van intern salderen. Omdat intern salderen echter vergunningvrij was, hebben lang niet alle initiatiefnemers dit gemeld, omdat dat niet verplicht was. Wij schatten in dat het om enkele honderden initiatieven gaat waar wij geen zicht op hebben. In principe is hiermee een nieuwe categorie ontstaan, gelijk aan de PAS-melders. Deze initiatieven zouden daarom hun project opnieuw moeten laten voorzien van een passende beoordeling, en indien er een stikstof effect optreedt, moeten aantonen dat de ruimte die ze wil benutten uit intern salderen niet noodzakelijk is om de overbelaste natuur te verbeteren. Hiervoor dienen ze dan een vergunning aan te vragen. Met name in de buurt van de genoemde Natura 2000 gebieden zal deze onderbouwing moeilijk zijn.

Dit heeft gevolgen voor vrijwel alle sectoren: de bouw, infrastructuur, agrariërs, recreatie en industrie. Onder andere bij de legalisatie van PAS melders wordt gebruik gemaakt van intern salderen, maar ook bij projecten om industrie te verduurzamen wordt hiervan gebruik gemaakt. Hiermee vormt deze uitspraak een knelpunt in onder andere de woningbouw en verduurzamingsopgave van industrie.

De urgente habitats die door Greenpeace zijn benoemd liggen voor een groot deel in Oost Nederland, waarbij de Veluwe in het oog springt. Maar ook de duinen hebben deze habitats. Het is aan het Rijk om nu te bepalen hoe zij 50% van deze habitats wil gaan laten voldoen aan de KDW. Maar deze aanpak zal gevolgen hebben voor Zeeland. Mogelijk zullen er extra maatregelen komen om de stikstofemissie te reduceren die ook in Zeeland plaats kunnen vinden, maar het is ook mogelijk dat de duingebieden bij de 50% gaan behoren die niet aan de KDW gaan voldoen. In dat geval blijft vergunningverlening nog lang zeer ingewikkeld. Het kabinet heeft een ministeriële commissie ingesteld en heeft aangegeven binnen 2 maanden met oplossingsrichtingen te komen.

Handelingsperspectief:

Beide uitspraken hebben gemeen dat het duidelijk maakt dat er in Nederland NU iets moet gebeuren om de natuur te herstellen. We gaan dit doen om ervoor te zorgen dat de vergunningverlening in stand kan blijven. We gaan dit doen door:

1. Focus op stikstofreductie
2. Natuur te herstellen in en nabij de betreffende gebieden
3. De lobby op te starten om tot een hanteerbare wetgeving te komen

Wij hebben de afgelopen weken gebruikt om de beide uitspraken te bestuderen en hierover zoveel mogelijk medewerkers van externe organisaties en de eigen organisatie hierover te informeren. Tevens hebben wij op 11 februari 2025 een crisis organisatie ingesteld. Deze organisatie heeft tot opdracht om:

- Met voorstellen te komen om natuurherstel- en stikstofreductiemaatregelen te versnellen en nieuwe geborgde maatregelen voor te stellen. Dit met het doel de vergunningverlening in beweging te krijgen. Hiertoe behoort ook het uitwerken van een onderbouwing voor vergunningverlening waarbij natuurherstel en een dalende stikstof emissie geborgd moet zijn in maatregelen.
- Te komen met een propositie richting het kabinet om het kabinet te bewegen óók in de Zeeuwse natuur te (blijven) investeren. Omdat de afgelopen jaren met name is ingezet op veehouderij maatregelen, en het blijkt dat de blik automatisch naar Oost-Nederland gaat voor de oplossingen. Hierbij speelt het buitenland en scheepvaart uiteraard een rol.
- Voorstellen te doen rondom de benodigde capaciteit. Nu en de komende jaren zal een groot beroep worden gedaan op juridische en ecologische kennis. Deze zal in heel Nederland gevraagd worden, en daarom is het belangrijk deze aan Zeeland te binden.

Wij willen dit verankeren in een nieuwe versie van de strategische aanpak stikstof die uw Staten in 2020 hebben vastgesteld; een stikstof- en natuurherstel plan. Wij willen dit na het zomer reces aan uw Staten voor leggen. Dit plan moet dienen als aanbod richting het Rijk om extra middelen voor natuurherstel. Wij zien hier een grote relatie met Zeeland 2050. Het plan zal tevens onderdeel uitmaken van de volgende versie van het Zeeuws gebiedsprogramma.

Nadrukkelijk zullen wij niet een afwachtende houding aannemen ten aanzien van uitvoering totdat uw Staten dit plan hebben vastgesteld. Wij zullen de natuurherstelmaatregelen, het programma natuur, het natuurnetwerk en de koplopersmaatregelen met prioriteit blijven uitvoeren en waar mogelijk versnellen. Ook met het treffen van nieuwe maatregelen zullen wij niet wachten totdat het plan er ligt. Wij willen dit doen op de manier die Zeeland van ons is gewend. Samen met externe organisaties. Nog steeds vanuit het uitgangspunt dat iedereen bij draagt. Wel kan dit gaan leiden tot keuzes die eerder niet gemaakt zijn, en pijnlijk kunnen zijn. Hierbij zullen wij uw Staten uiteraard betrekken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.